

všeobecná pojistovna obsáhla, tím větší pojištěnosti a pomoci by docíleno bylo, příspěvky by čas menšil, až by zrostlým kapitalem docela přestaly. A proč? Protože by pevnějšími a spořádanějšími stavbami požáry řídly, jichto škodlivost a požiravost bylaby znamenitě zamezena, vydajův z pokladnice assekurační by ubývalo, úrokami by rostla, peníze by laciněly, jsouce snáze k dostání.

Z mnoha ruk větší pomoc.

Prospěch takovýchto finančních operac v národě a mezi národem naším a pod zprávou i dozorem krajských hospodárských jednot, byl by nesmírný. Ku svému národnímu prospěchu materialně pracující osvědčili bychom bystromyslnost v národním hospodárství. Zdaž bychom takto svou samosprávou i samostatnost skutečně dokonaleji nedokázali?

V nynější naší netečnosti, strojonej odrodilosti a ve hříšném lelkování stáváme se modlářemi, ba porobencemi finančníkův, bankérův po velkých městech, kteří náš národ, kulturou západníkův se vypínajíce, tupějí, kde mohou naši národnost a její práva, zásluhy neuznávají ba potlačujou.

§ 12. OBRYS PROZATIMNÝCH STANOV.

V ý m ě r .

1. Krajská pojistovna, neboli -assekurace proti škodlivým živlům, proti pádu dobytka, je takový

dobrodějný ústav, který za malé příspěvky roční všech usedlých občanů po kraji, všechny nevinné nešťastníky svého kraje pohromami živelnými v čas i náležitě podporuje.

Poznam. Zde podávám pouhý návrh stanov, které v odborech hospodářských a v raddách hospodářských — pak-li jaké vzniknou u nás — dle okolností a potřeby jinačeny býti mohou. Dostí na tom, kdy zde podám jakýsi podnět k myšlenkám, o nichž by občané rokovali.

2. Ku krajskej pojistovně každý občan, ať má živnost, domek nebo zboží, povinen přistoupiti, aby sebe před chudobou z pohrom živelných pošlou chránil, a k obecnému dobru také svou maličností přispěl.

3. Příspěvky roční určí hodnota budovy nebo zboží, kterou svědomitě určí k tomu z občanův a znalcův ustanovená komise, a pak jitra půdy.

4. Tvrdé pevné budovy platějí poměrně menší příspěvky, než-li dřevěné a sražené, což by odhadní znalci stanovili.

5. Kdo si vlastní neopatrností, nedbalostí požár sám způsobiv pohořel, toliko polovinu určené náhrady dostane; vyhořelo-li více budov sousedům jeho, dostane jen třetinu náhrady. Dej každý pozor na oheň v domě svém, abys nebyl příčinou požáru. Kdož by sobě úmyslně zapálil, nedostal by ničeho.

6. Kdo svůj příspěvek do pojistovny pořádně neplatí, aneb dokonce platit zanedbává, bude k to-

mu právem donucován. Dobrý pořádek je základem každého závodu. Kdo si přeješ pomoci, pomáhej také.

7. Koho požár o jeho nevině zastíhnu, náhradu za číslované shořelé kusy určenou bez odkladu a beze srážky dostane.

8. V krajskej pojistovně lze budovy, kryty, zboží, šatstvo, nábytek, píci, obilí na poli, ve stodole, stohy, sklady proti škodlivým žvlům, a dobytek proti moru pojistiti.

9. Každý kus pojištěný dostane na pojištěnce (listě) svoje číslo a hodnotu, kterou buď komisse buď hospodářská radda určí a ustanovený příspěvek dle stanov.

10. Dle hodnoty určené příspěvky mohou i půlletně skládány býti, aby nikoho netížily.

11. Činovníky (úřadníky), pro krajské assekurace navrhuje přednosta s výborem u valnej schůzi hospodářskej krajskej jednoty, jež hromada volí a potvrdí většinou hlasů. Činovníci majíce peníze v područí, dají kaucí. Veřejnost nejlépe zachová správnost a tuží důvěru. Přednosta s výborem vede nade vším dozorství, prohlíží účty a pokladnici.

Poznam. Moudře stanoveno bude, kdy vlastník chatrče nebo-li chatrnej časem sešlej budovy, který z povinnosti všeobecnej několik rokův do pojistovny platil, a náhlou potřebou nutěn jest, aby sesutím hrozíc bez odkladu opravena nebo znova stavěna byla, vydajnou pomoc

dle jeho již podaného příplatku dostane. Tím docíleno bude pevnější slíčnější budovy, a vlastník prost zívisti okusí též ovoce svojí spořivosti, opatrnosti. Úmyslně ze špekulace podpálené chatrče dosti velkých požárův natriply.

12. Pojistovna půjčuje peníze v kraji usedlým občanům za 5 nebo 6 procent (jakby stanoveno bylo), aby ovoce svej pracovitosti a spořivosti najprve užívali, pak sledujou půjčky do pomezných krajů.

13. Hypoteku pojistovně dává celý kraj (stolica na Slovensku), a pak dlužníci svými hypotekami.

14. Pravidla opatrnosti tištěná proti ohni každé rodině, hospodě a škole v kraji dodány budou, aby všeobecná opatrnost a pozorlivost*) na požáry zbuděna byla.

§ 13. DALŠÍ VYSVĚTLIVKY O KRAJSKÉ ASSEKURACI.

Bídnější je mrzák na rozumu než na těle.

Žeby krajská assekurace také pojistovnu proti krupobití (potlučení), povodni, vichru, proti pádu dobytka obsahovala, již výše podotknuto bylo.

*) Spisovatel spisku tohoto sestavil pravidla opatrnosti proti požáru, jež v kalendáři: »Prazký Věstník« na rok 1859. podal. Všeobecnému poučení by to velmi prospělo, kdyby do škol, mlýnů, hospod, dvorů